

DREPTURILE COPIILOR

DEPARTMENTUL
PENTRU EXECUTAREA
HOTĂRĂRIILOR CURȚII
EUROPENE A
DREPTURILOR
OMULUI

DG1

FIȘĂ TEMATICĂ

Februarie 2021

DREPTURILE COPIILOR

Aceste rezumate sunt realizate exclusiv sub responsabilitatea Departamentului pentru executarea hotărârilor Curții Europene și nu obligă în niciun fel Comitetul Miniștrilor.

1. PROTECȚIA COPIILOR ÎMPOTRIVA RELELOR TRATAMENTE ȘI SERVITUȚII	3
1.1. Protecția împotriva violenței și abuzului în familie	3
1.2. Protecția împotriva relelor tratamente în școli și în cadrul procedurilor de evacuare forțată a locuințelor.....	5
1.3. Protecția împotriva servituții	6
2. DETENȚIA COPIILOR	8
2.1 Detenția copiilor în cadrul procedurilor penale.....	8
2.2 Detenția copiilor imigranți.....	9
3. ACCESUL COPIILOR LA JUSTIȚIE	10
4. DREPTURILE COPIILOR ÎN MATERIA DREPTULUI FAMILIEI	12
4.1 Drepturile de acces, custodia copiilor și reunificarea familiei	12
4.2 Drepturile copiilor în materie de filiație.....	14
4.3 Copii plasați sub autoritatea instituțiilor de ocrotire socială.....	17
5. RĂPIREA COPIILOR ȘI PROCEDURILE DE RETURNARE.....	20
6. PROTECȚIA ÎMPOTRIVA DISCRIMINĂRII.....	23
6.1 Dreptul familiei și chestiuni privind succesiunea	23
6.2 Educația.....	24
6.2.1. Educația copiilor romi	25
INDEXUL CAUZELOR	27

Curtea Europeană, bazându-se pe tratatele europene și internaționale privind drepturile omului, a subliniat necesitatea unei protecții speciale a copiilor, datorită vulnerabilității lor. Astfel, fiecare copil are dreptul la măsurile de protecție impuse de condiția sa de minor, din partea familiei, a societății și a statului. De asemenea, Comitetul Miniștrilor a recomandat ca familia, societatea și statul să investească mai mult în protecția copiilor, având în vedere fragilitatea și dependența lor față de adulți pentru a se dezvolta.¹

Prin urmare,, în toate deciziile care îi privesc pe copii, interesul lor superior al acestora este esențial și trebuie să fie respectat pe deplin și efectiv. Acest lucru are consecințe asupra obligațiilor pozitive ale statelor față de copii, astfel încât orice măsură luată să nu dăuneze niciodată sănătății și de dezvoltării copiilor.

Această fișă prezintă un număr de exemple de măsuri generale și, acolo unde a fost posibil, individuale, adoptate și raportate de diferite state, în contextul executării hotărârilor Curții Europene, pentru salvarea și protejarea drepturilor copiilor, în special: dreptul lor de a nu fi supuși la rele tratamente și servitute, dreptul lor la libertate și siguranță, accesul la justiție, viață familială, procedurile de returnare în cauzele de răpire și absența discriminării în dreptul familiei, chestiuni legate de dreptul la succesiune și educație.

---

¹ Recomandarea [CM/Rec\(2009\)10](https://www.coe.int/en/web/execution/cm/rec(2009)10) privind strategiile naționale integrate pentru protecția copilului împotriva violenței.

1. PROTECȚIA COPIILOR ÎMPOTRIVA RELELOR TRATAMENTE ȘI SERVITUȚII

1.1. Protecția împotriva violenței și abuzului în familie

Protecția copiilor împotriva violenței domestice în cadrul procedurilor de divorț

Pentru a garanta că autoritățile adoptă măsuri de custodie provizorie, sancțiuni sau alte măsuri pentru a proteja copilul și pe mama acestuia împotriva violenței tatălui în contextul procedurilor de divorț, au fost adoptate mai multe reforme. Codul de Procedură Civilă din 2008 prevede că, pentru a asigura decizii rapide cu privire la măsurile de custodie provizorie, instanțele trebuie să ia aceste decizii la ședința în care măsura respectivă a fost solicitată. În plus, Legea privind protecția împotriva violenței domestice, din 2005, prevede că în cazurile de violență fizică, psihică ori sexuală în interiorul locuinței, instanțele judecătorești pot emite ordonanțe sau pot lua alte măsuri pentru îndepărtarea autorului de la domiciliu, interzicerea acestuia de a se apropia de locuința ori locul de muncă al victimei, retragerea temporară a copilului din custodia autorului sau impunerea unor programe educaționale obligatorii. Instanțele naționale trebuie să ia aceste măsuri cu rapiditate și pot dispune măsuri provizorii (care să fie decise în 24 de ore) în cazurile urgente. În plus, Legea privind protecția copilului din 2000 a înființat Agenția de Stat pentru Protecția Copilului și Birouri regionale de asistență socială, care au competența de a lua măsuri pentru protecția copiilor aflați în pericol.

*BGR / Bevacqua și S.
(71127/01)*

[Hotărâre definitivă pe
12/09/2008](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2012\)162](#)

Îmbunătățirea anchetelor și a procedurilor penale privind copiii victime ale violenței domestice

Ca urmare a hotărârii Curții Europene, tribunalele naționale au considerat că acel copil a fost victimă a abuzului din partea tatălui, care avea dreptul de custodie după divorț. În 2016, o curte de apel l-a găsit vinovat pe tată de vătămările corporale suferite de fiica sa și i-a aplicat o amendă. În 2015, un tribunal i-a acordat mamei drepturile de custodie.

CRO / M. și M. (10161/13)

[Hotărâre definitivă pe
03/12/2015](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2020\)228](#)

Protecția copiilor împotriva violenței domestice a fost consolidată, în special prin adoptarea, în 2014, a Protocolului privind conduita în cazurile de rele tratamente și neglijare a copiilor. Acesta stabilește proceduri detaliate de urmat de către profesioniști din acest domeniu (poliție, procurori, judecători, servicii de asistență socială și personal medical) și este aplicabil tuturor formelor posibile de rele tratamente împotriva copiilor. În plus, responsabilitatea penală pentru abuz împotriva copiilor din partea unui membru al familiei a fost întărită în 2015 prin modificări la Codul Penal. Mai mult, în cadrul unui proiect pentru protecția copiilor în procedurile penale, lansat în 2014 de Ministerul de Justiție, în colaborare cu UNICEF, tribunalele municipale și regionale au fost echipate cu mijloace video, necesare pentru obținerea de mărturii din partea copiilor, a presupuselor victime sau ale martorilor violenței domestice, care participă la procedurile penale. De asemenea, mai multe hotărâri ale Curții Constituționale, emise între 2017 și 2019, au subliniat obligația statului de a le permite copiilor să participe la procedurile penale împotriva celor care i-au abuzat.

Modificări ale legislației civile care întăresc garanțiile împotriva violenței domestice

SVK / E.S. și alții (8227/04)

În 2003, ca urmare a faptelor cauzei, Codul de Procedură Civilă a fost modificat, dând dreptul tuturor victimelor violenței domestice să caute protecție, și obligând autoritățile să ia măsuri provizorii în mod rapid. Legea le permite victimelor să solicite instanțelor competente să impună o interdicere temporară a accesului la domiciliu pentru persoanele a căror prezență în acel spațiu ar putea duce la violență. Dacă o coabitare nu mai este posibilă din cauza violențelor sau amenințărilor unuia din soți ori unei persoane apropiate de familie, Codul Civil prevede că instanțele pot limita accesul acestor persoane în locuință sau excluderea lor de acolo. În fine, dacă unul din actualii sau foștii soți comite violențe fizice sau psihice în timpul căsătoriei sau după divorț împotriva celuilalt soț ori a persoanei care locuiește cu el, tribunalul va decide dacă acesta are dreptul la o locuință de substituție.

[Hotărâre definitivă pe
15/12/2009](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2012\)50](#)

Întărirea eficienței anchetelor privind abuzul sexual asupra copiilor

ROM / M. și C. (29032/04)

În 2003, ca urmare a faptelor cauzei, Legea privind prevenirea și combaterea violenței domestice a fost adoptată pentru a asigura, între altele, colaborarea între Ministerul public și instituțiile de protecție a copiilor. Legea definește acțiunile sau omisiunile care constituie violență domestică, inclusiv violență sexuală a copiilor și acordă victimelor dreptul de a fi informate și de a beneficia de consiliere și servicii de reabilitare și reintegrare socială. În 2004, Legea privind anumite măsuri de protecție a victimelor infracțiunilor penale prevăzută că victimele copii ale infracțiunilor sexuale au dreptul la asistență și sprijin psihologic gratuite, precum și la ajutor judiciar. Luând în considerare Legea din 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, Procurorul General a emis, în 2006, un Ordin prin care în cauzele în care drepturile și libertățile copiilor sunt în pericol sunt repartizați procurori specializați. În 2008, poliția a introdus reguli de lucru și o metodologie pentru ofițerii de poliție specializați în investigații privind abuzul sexual, în special împotriva copiilor. În 2009, a fost publicat printr-un ordin al Procurorului General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și al Ministerului Administrației și Afacerilor Interne, un manual de bune practici care explica activitățile de anchetă ale parchetului judiciar, în special în cazuri de infracțiuni sexuale. În 2012, Procurorul General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și Inspectoratul General al Poliției Române au emis un ordin comun în scopul asigurării celerității investigațiilor.

[Hotărâre definitivă pe
27/12/2011](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2013\)233](#)

Încriminarea fotografiilor intrusiv care afectează integritatea personală a copiilor

SWE / Södermann
(5786/08)

Cauza se referă la încălcarea vieții private a copilului reclamantei, dat fiind că, în conformitate cu legea suedeză în vigoare în 2002, atunci când tatăl vitreg al copilului a încercat pe ascuns să îl filmeze pe acesta gol în baie, în scop sexual, nu asigura protecția dreptului său la respectarea vieții private conform obligațiilor pozitive ale statului, prevăzute de Articolul 8 din Convenție. În 2013, o prevedere privind „fotografierea intrusivă” a fost introdusă în Codul Penal. Această prevedere încriminează, în anumite circumstanțe, filmarea pe ascuns a persoanelor aflate în locuri private, precum băi sau vestiare, fără permisiunea acestora, asigurând astfel protecția vieții lor private, după cum este prevăzut în Convenție.

[Hotărâre definitivă pe
12/11/2013](#)

[Rezoluție finală
CM/Res\(2014\)106](#)

Ameliorarea procedurilor penale și despăgubirea copiilor victime ale infracțiunilor

ROM / D.M.D.
(23022/13)

În 2014, ca urmare a faptelor cauzei care se referă la deficiențe în procedurile judiciare privind violența domestică suferită de un copil, Ministerul Afacerilor Interne și Parchetul au emis instrucțiuni privind abordarea plângerilor penale și coordonarea anchetelor penale de către poliția judiciară și procuratură. Conform acestor instrucțiuni, plângerile privind infracțiuni împotriva copiilor sunt considerate speciale și urgente și sunt abordate conform unei proceduri

[Hotărâre definitivă pe
03/01/2018](#)

[Plan de actiune](#)

accelerate, în camere de audiere speciale, adaptate la nevoile copiilor, când acestea sunt disponibile. Mai mult, au fost organizate sesiuni de instruire pentru judecători, procurori, ofițeri de poliție, personal al serviciilor sociale și de protecție a copilului și psihologi. Eșecurile Autorității pentru Protecția Copilului de a verifica plângerile privind rele tratamente, de a le trimite poliției și de a lua măsuri adecvate pentru protejarea victimelor fac obiectul unor sancțiuni, conform Codului Penal.

Ca urmare a modificării din 2014 a Codului de Procedură Penală, obligația instanțelor penale de a se pronunța din oficiu asupra despăgubirilor, atunci când victima este lipsită de capacitate sau când capacitatea legală e restricționată, a fost înlocuită cu obligația reprezentantului legal al victimei sau a procurorului să intenteze o acțiune civilă pentru daune. Instanțele sunt astfel obligate să informeze victimele și pe reprezentanții lor legali despre dreptul de a solicita despăgubiri printr-o acțiune civilă.

[Stadiul executării: în curs](#)

Noi garanții legislative pentru protecția copiilor împotriva pedepselor corporale

UK. / A.
(25599/94)

Ca urmare a hotărârii Curții, referitoare la incapacitatea statului de a proteja copilul reclamant împotriva relelor tratamente din partea tatălui său vitreg, care a fost achitat de acuzațiile penale împotriva sa după ce a invocat apărarea „pedepsei corporale rezonabile”, această apărare prevăzută în legea din 2004 privind copiii a fost înlocuită în Anglia și Țara Galilor cu „pedeapsa rezonabilă”. Această apărare se limitează la cazurile în care fapta este calificată drept „lovire sau alte violențe, adică circumstanțe în care vătămarea suferită este trecătoare sau minoră. Această apărare nu mai poate fi invocată în cazurile în care pedeapsa fizică ajunge la lovire care cauzează vătămări corporale reale copiilor, la acte de cruzime sau la infracțiuni mai grave decât lovirea sau alte violențe. În Irlanda de Nord, au fost introduse prevederi legislative similare prin ordonanța din 2006 privind reforma legislativă (dispoziții legislative). În Scoția, Legea din 2003 privind justiția penală prevede o apărare privind o acuzație de lovire a unui copil când sunt satisfăcute anumite condiții (numită „lovire justificată”?). Criteriile determinante (adică natura faptei, circumstanțele în care a avut loc, orice efect avut, fie fizic, fie mental) reflectă criteriile Curții Europene, stabilite pentru a evalua dacă relele tratamente intră sub incidența Articolului 3 al Convenției.

[Hotărâre definitivă pe
23/09/1998](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2009\)75](#)

1.2. Protecția împotriva relelor tratamente în școli și în cadrul procedurilor de evacuare forțată a locuințelor

Măsuri operaționale pentru prevenirea violenței între elevi în școli

TUR / Kayak
(60444/08)

Între 2006 și 2015, Ministerul Educației Naționale a pregătit planuri de acțiune strategice pentru prevenirea violenței în educație, ca răspuns la încălcările din această cauză, ce au rezultat dintr-o înjunghiere mortală în fața școlii a fiului reclamantului de către un alt elev și din eșecul autorităților de a asigura supravegherea școlii. Conform planurilor menționate, în provincii, în districte și în școli, au fost constituite comitete executive însărcinate cu prevenirea și reducerea violenței între elevi. În plus, începând cu 2013, la începutul fiecărui an, școlile trebuie să pregătească un plan de intervenție din punct de vedere psihologic și social, pentru a face față actelor de violență între elevi.

[Hotărâre definitivă pe
10/10/2012](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2016\)302](#)

În ceea ce privește școala unde a avut loc incidentul, au fost luate măsuri de securitate suplimentare: a fost ridicat un gard de sârmă, a fost postat un gardian la poarta de intrare, a

fost mărit numărul profesorilor de serviciu și a fost instalat un sistem video de supraveghere. Măsurile similare au fost puse în aplicare în toată țara între 2009 și 2015.

Măsurile legislative și operaționale pentru prevenirea abuzurilor sexuale ale cadrelor didactice împotriva elevilor

*IRL / O'Keeffe
(35810/09)*

Ministerul Educației a publicat, între 1991 și 2011, linii directoare adresate școlilor, pentru îmbunătățirea protecției în școli, inclusiv privind potențialele cazuri de abuz sexual din partea cadrelor didactice. Aceste linii directoare includeau noi politici de protecție a copilului, inclusiv raportarea și investigarea abuzului împotriva copiilor; stabilirea de noi proceduri pentru inspecțiile școlare, care să includă o revizuire specifică a politicilor de protecție a copilului; desemnarea unei persoane de legătură între școală și organismele publice de protecție a copilului; formarea cadrelor didactice și organizarea de întâlniri de informare cu părinții și încurajarea dezvăluirilor din partea copiilor.

[Hotărâre definitivă pe
28/01/2014](#)

[Plan de acțiune](#)

[Stadiul executării: în curs](#)

În februarie 2016, Ministerul Educației a actualizat procedurile pentru a răspunde preocupărilor privind protecția copilului. Mai mult, în 2012, faptul de a nu dezvălui poliției informații privind infracțiunile sexuale împotriva copiilor a devenit el însuși o infracțiune penală. În plus, Legea privind copiii din 2015 (Children First Act) a prevăzut elementele cheie de orientare la nivel național privind protecția copilului și obligația de a semnaliza cazurile de rele tratamente împotriva copiilor către Agenția Copilului și a Familiei (înființată în 2014 și responsabilă cu supravegherea siguranței și bunăstării copiilor) de către anumiți profesioniști, printre care cadrele didactice. Legea a prevăzut, de asemenea, ca toate organizațiile care lucrează cu copii, inclusiv școlile, să procedeze la o evaluare a riscului și să pregătească o declarație privind protecția copiilor, în care să fie descrise procedurile de urmat pentru minimizarea riscurilor identificate. Legile din 2012 și 2016 privind Biroul Național de Verificare a Antecedentelor (copii și persoane vulnerabile) au introdus dispoziții legale de verificare a persoanelor care lucrează cu copii.

Protecția copiilor în cazul evacuării forțate a locuințelor

*ROM / Ioan Pop și alții
(52924/09)*

Pentru prevenirea relelor tratamente împotriva copiilor în timpul evacuării locuințelor, Codul de Procedură Civilă din 2013 prevede că atunci când un minor este prezent, procedurile de evacuare forțată trebuie îndeplinite în prezența unui reprezentant al Direcției Generale pentru Asistență Socială și Protecția Copilului, și când este necesar, în prezența unui psiholog numit de această instituție. În 2010, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești și Ministerul Afacerilor Interne au stabilit o procedură pe care poliția trebuie să o urmeze când îi însoțește pe executorii judecătorești la o evacuare de locuință. Mai mult, Direcția Generală pentru Asistență Socială și Protecția Copilului și Inspectoratele Județene de Poliție au stabilit proceduri specifice pentru a asigura o colaborare adecvată în cauzele referitoare la operațiunile de poliție care implică minori.

[Hotărâre definitivă pe
06/03/2017](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2018\)65](#)

1.3. Protecția împotriva servituții

Adoptarea unei legislații penale care consolidează protecția copiilor împotriva servituții

*FRA / Siliadin
(73316/01)*

În 2003, Codul Penal a fost modificat în scopul de a preveni încălcări similare celor din această cauză, datorate faptului că prevederile legii penale în vigoare nu i-au acordat reclamantului, un minor imigrant menținut în servitute, protecție specifică și efectivă. Astfel, infracțiunile legate de servitute pot fi stabilite dacă se cunoaște vulnerabilitatea ori dependența persoanei, în locul

[Hotărâre definitivă pe
26/10/2005](#)

criteriului de „abuz” față de starea de slăbiciune sau dependență a persoanei, folosit în textele aplicabile anterior. Mai mult, Codul Penal a instituit o prezumție de vulnerabilitate pentru minori sau pentru persoanele împotriva cărora infracțiunile sunt comise la sosirea acestora în Franța. De altfel, legea a inclus minoritatea victimei drept circumstanță agravantă. Pedepsa a fost mărită la cinci ani de închisoare și 150 000 euro amendă sau șapte ani de închisoare și 200 000 euro amendă, dacă infracțiunile sunt comise împotriva unui minor sau unui grup de persoane.

În plus, o lege din 2007 a definit o nouă infracțiune penală de trafic cu ființe umane, pedepsită cu șapte ani de închisoare și o amendă de 150 000 euro. Dacă este comisă împotriva unui minor, infracțiune este pasibilă de o pedeapsă de zece ani de închisoare și 1 500 000 euro amendă.

În ceea ce-l privește pe reclamant, instanțele civile naționale i-au acordat acestuia sumele datorate pentru salariile neplătite, plus despăgubiri, precum și 15 245 euro în compensație pentru „trauma psihologică semnificativă” pe care a suferit-o.

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2011\)210](#)

2. DETENȚIA COPIILOR

2.1 Detenția copiilor în cadrul procedurilor penale

Legislația care consolidează garanțiile privind drepturilor copiilor deținuți

TUR / Nart
(20817/04)

În 2005, a fost adoptată Legea privind protecția minorilor cu scopul de a preveni încălcări asemănătoare celor constatate în această cauză, datorate duratei excesive a detenției preventive a unui minor într-un centru de detenție pentru adulți. Legea a stabilit principii și proceduri pentru protecția minorilor, inclusiv a bunăstării lor, în centrele de detenție și închisori. Pedepsele cu închisoarea și măsurile care restrâng libertatea vor fi dispuse doar în ultimă instanță în ceea ce privește minorii. În plus, minorii vor fi ținuti separat de adulți în centrele unde sunt deținuți și vor avea acces la suport psihologic și formare profesională. De asemenea, minorii plasați în detenție provizorie vor fi ținuti separat de adulți, la Oficiul pentru minori al Direcției pentru securitate. Legea mai prevede ca procedurile în fața autorităților de poliție și procedurile de anchetă privind minorii să fie îndeplinite de oficiile pentru minori din cadrul directoratelor pentru securitate și unităților pentru minori din cadrul parchetelor.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[06/08/2008](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2016\)304](#)

Protecția copiilor reținuți în sediile poliției

TUR / Tarak și Depe
(70472/12)

Legea privind protecția minorilor din 2005 prevede măsuri de siguranță pentru a preveni încălcări similare celor din această cauză, datorate reținerii unui copil la sediul poliției, fără ca acest lucru să fie raportat autorităților pentru protecția copilului. Legea prevede că la inițierea procedurilor penale care implică minori, unitatea pentru minori a forțelor de ordine trebuia să notifice cazul părinților sau ocrotitorului legal al minorului, Baroului și Agenției pentru Servicii Sociale și Protecția copilului. Mai mult, trebuia autorizată acompanierea minorului de către o rudă apropiată, pe timpul rămânerii în custodia poliției. În plus, în 2017 au fost înființate de către Ministerul Justiției, camere pentru de interogare judiciare, care sunt folosite pentru mărturiile minorilor. În sfârșit, conform unui protocol semnat între poliție și Ministerul Familiei, Muncii și Serviciilor Sociale, poliția va trebui să notifice către minister toate procedurile inițiate împotriva minorilor care necesită protecție.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[09/07/2019](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2020\)116](#)

Legislația menită să prevină detenția arbitrară a minorilor în centrele de detenție pentru minori

UKR / Ichin și alții
(28189/04)

În 2010, ca urmare a faptelor cauzei, a fost modificată Legea privind plasarea copiilor în centre de detenție pentru minori. Aceasta a prevăzut o listă exhaustivă de motive bine definite pentru plasarea copiilor în centre de detenție pentru minori, cât și procedura pentru această plasare. Mai mult, Codul de Procedură Penală din 2012 prevede că minorii pot fi deținuți doar dacă sunt suspecți sau acuzați de comiterea unor infracțiuni grave sau deosebit de grave, cu condiția ca nicio altă măsură coercitivă să nu fie eficientă. Părinții trebuie anunțați imediat despre arestarea sau detenția unui minor.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[21/03/2011](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2017\)357](#)

Prevenirea detenției și crearea unor structuri de îngrijire speciale pentru copiii cu nevoi specifice

IRL / D.G.
(39474/98)

În conformitate cu Legea privind copilul din 2001 (implementată pe deplin în 2007), o instanță nu poate dispune detenția unui minor, decât dacă are convingerea că detenția este singurul mijloc adecvat de tratare a copilului.

Legea modificată privind îngrijirea copilului din 1991, a impus obligații legale serviciilor de sănătate în ceea ce privește copiii care au nevoie de îngrijire sau atenție specială. În ceea ce privește minorii delincvenți, a fost introduse o serie de noi sancțiuni comunitare pentru copii, gestionate de Serviciul de Probațiuni, oferind astfel instanțelor mai multe alternative față de aceea a detenției minorilor.

[Hotărâre definitivă pe
16/08/2002](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2014\)234](#)

Modificarea din 2011 a Legii privind îngrijirea copilului, a creat un cadru statutar care permite Înaltei Curți gestionarea cazurilor de îngrijire specială, în loc ca ca aceasta să acționeze în baza jurisdicției sale implicite. Conform acestei legi, Autoritatea privind informarea și calitatea în sănătate (HIQA) va înregistra unitățile speciale de îngrijire. Aceste unități oferă un serviciu rezidențial sigur copiilor și tinerilor care au nevoie de intervenții specializate și al căror comportament este considerat ca fiind un pericol pentru ei înșiși sau pentru alții. Detenția unui copil într-o unitate specială de îngrijire, prin ordinul Înaltei Curți, este considerată ca o măsură de ultimă instanță, pentru o durată cât mai scurtă posibil, și doar în cazul în care alte forme de plasament rezidențial sau comunitar sunt considerate inadecvate.

2.2 Detenția copiilor imigranți

Interzicerea detenției copiilor imigranți neînsoțiți

BEL / *Mubilanzila Mayeka și
Kaniki Mitunga* (13178/03)

Pentru a preveni repetarea cazului de detenție a unui copil imigrant neînsoțit într-un centru pentru adulți, o lege adoptată în 2012 interzice detenția acestor copii. Dacă există un dubiu privind vârsta unui copil, o lege adoptată în 2007 prevede, ca excepție, că un copil poate fi reținut pe o perioadă de maxim șase zile, beneficiind de asistență medicală și socială specifice, pentru determinarea vârstei sale. Mai mult, conform unei legi din 2004, pentru fiecare copil imigrant neînsoțit este numit un tutore. Acesta are capacitatea să conteste un ordin de deportare și trebuie implicat în găsirea unei soluții de lungă durată pentru copil. În plus, legea din 2012 prevede ca Oficiul Străinilor să se asigure că un copil imigrant neînsoțit, odată deportat, va fi primit și îngrijit corespunzător în țara de primire.

[Hotărâre definitivă pe
12/01/2007](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2014\)226](#)

Interzicerea detenției copiilor imigranți cu familiile lor în centre închise

BEL / *Muskhadzhiyeva*
(41442/07)

Urmare a unei hotărâri a Curții privind detenția copiilor imigranți și a mamelor lor, ce făceau obiectul unor proceduri de expulzare, într-un centru de detenție neconform Convenției, în 2011 a fost adoptată o lege care prevede că, în principiu, copiii imigranți și familiile lor nu trebuie deținuți în centre închise. Detenția este posibilă în locuri adaptate nevoilor familiilor cu copii, și pentru o scurtă perioadă, numai în circumstanțe specifice sau ca ultimă instanță, dacă familia nu a respectat condițiile de cazare în centre deschise. Mai mult, în prezent sunt disponibile diferite opțiuni pentru găzduirea familiilor imigrante în situație ilegală sau a solicitanților de azil cu copii, precum cazarea în case deschise individuale sau în centre deschise pentru solicitanții de azil.

[Hotărâre definitivă pe
19/04/2010](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2016\)](#)

3. ACCESUL COPIILOR LA JUSTIȚIE

Abolirea termenelor de prescripție pentru acțiunile în materie de asigurări, inițiate de minori

Pentru prevenirea limitărilor disproporționate ale accesului copiilor la justiție privind chestiunile legate de asigurări, în 2014 a fost modificată Legea Asigurărilor din 1874, cu prevederea ca termenul de prescripție de trei ani pentru orice acțiune privind o poliță de asigurare să nu poată fi aplicat minorilor și persoanelor lipsite de capacitatea juridică, până la ajungerea la majorat sau până la ridicarea incapacității lor juridice. Mai mult, noua lege prevede că oricesumă care trebuie plătită unui minor sau unei persoane lipsite de capacitate juridică în temeiul unui contract de asigurare, trebuie plătită într-un cont escrow și trebuie să rămână acolo până ce persoana ajunge la vârsta majoratului sau până când incapacitatea este ridicată.

BEL / Stagno
(1062/07)

[Hotărâre definitivă pe
07/10/2009](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2014\)111](#)

Asigurarea dreptului de acces al copiilor la instanța competentă pentru a revizui deciziile finale privind custodia

În 2014, ca urmare a unei hotărâri a Curții privind lipsa accesului la instanță pentru contestarea unui ordin definitiv privind custodia copiilor a căror mamă a primit o condamnare cu suspendare, a intrat în vigoare amendamentul la legea privind copiii și tinerii (ordine de custodie). Acesta a stabilit un mecanism care asigură dreptul părinților, tutorilor, copiilor și tinerilor implicați de a avea acces la instanța care revizuieste ordinele definitive de custodie. Mai mult, Codul Penal din 2014 prevede că retragerea autorității parentale asupra copiilor, datorată unei condamnări pentru anumite infracțiuni penale, nu va mai fi automată, ci poate fi dispusă de un tribunal, după analizarea tuturor circumstanțelor cauzei. În eventualitatea schimbării circumstanțelor, un acuzat poate cere unei instanțe să anuleze ori să schimbe condițiile retragerii autorității parentale.

MLT / M.D. și alții
(64791/10)

[Hotărâre definitivă pe
17/10/2012](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2014\)265](#)

În ce privește măsurile individuale, după hotărârea Curții, autoritățile au continuat să monitorizeze schimbările de circumstanțe care ar fi putut influența ordinul de custodie, iar în iunie 2012, copiii s-au reunit cu mama lor.

Accesul copiilor la asistență juridică și la o instanță imparțială

Pentru a preveni noi încălcări ale Convenției, datorate inabilității unui copil acuzat de o infracțiune de a avea acces la un avocat și în consecință la o instanță imparțială, Legea privind procedurile în cauzele cu minori din 1982 a fost modificată în 2013. Aceasta prevede în mod explicit dreptul copiilor acuzați de o infracțiune de a avea acces la un avocat și la o apărare obligatorie *ex officio*, când minorul este plasat în detenție. În plus, conform noii legi, procedurile privind minorii constau dintr-o singură etapă și sunt conduse de o instanță de familie. Aceasta întărește imparțialitatea instanței, deoarece ea nu mai poate decide privind inițierea unei anchete preliminare, pentru ca apoi să judece faptele cauzei.

POL / Adamkiewicz
(54729/00)

[Hotărâre definitivă pe
04/10/2010](#)

[Plan de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2014\)171](#)

Accesul la o instanță penală a acuzaților minori cu dizabilități intelectuale

Urmare faptelor din această cauză, pentru a permite acuzaților minori cu dizabilități intelectuale să participe efectiv la procesul lor, Lordul Judecător a emis, în iunie 2000, o „Instrucțiune privind procesele copiilor și tinerilor în fața instanța Coroanei”, care menționa în special următoarele: scaunele trebuie să fie plasate la același nivel; perucile și togile trebuie îndepărtate; nicio uniformă nu poate fi purtată în instanță; trebuie organizate pauze cât mai

UK / S.C.
(60958/00)

[Hotărâre definitivă pe
10/11/2004](#)

dese; familia trebuie să stea cu acuzatul; trebuie asigurată o comunicare facilă cu reprezentanții legii; cea mai mare parte a presei trebuie să asiste doar prin camere video; și nu este autorizată prezența publicului în sala de judecată. Mai mult, Legea din 2006 privind poliția și justiția a modificat Legea din 1999 privind judecarea minorilor și probele în materie penală. Aceasta prevede că anumiți acuzați vulnerabili, inclusiv minorii, pot, cu aprobarea curții, să depună mărturie în afara sălii de judecată, folosind o legătură directă. În plus, Lordul Judecător a emis în 2007 o instrucțiune revizuită, măsurile ce trebuie luate pentru a se asigura că acuzatul înțelege ce se întâmplă, este capabil să urmărească procedura judiciară, iar procesul este condus într-o limbă pe care acuzatul o înțelege.

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2011\)171](#)

4. DREPTURILE COPIILOR ÎN MATERIA DREPTULUI FAMILIEI

4.1 Drepturile de acces, custodia copiilor și reunificarea familiei

Punerea în aplicare a dreptului de contact copil-părinte în cadrul procedurilor de divorț

BGR / Mincheva
(21558/03)

Pentru prevenirea repetării unei încălcări a Convenției datorată eșecului autorităților de a respecta dreptul de contact ale unei mame cu fiul său, acordat printr-o hotărâre definitivă, în 2008, ca urmare a faptelor cauzei, Codul de Procedură Civilă a fost amendat. Acesta prevede că organismul care asigură aplicarea hotărârilor privind custodia copilului sau drepturile de contact poate cere ajutorul poliției și al serviciilor sociale și poate de asemenea să impună amenzi împotriva părții care nu se supune. Mai mult, Codul Familiei din 2009 prevede că părțile aflate în proces de divorț pot solicita măsuri temporare privind custodia copiilor, măsuri care pot fi examinate fie imediat, fie în decurs de două săptămâni de la audierea la care această cerere a fost formulată. Hotărârea curții nu e susceptibilă de apel, dar poate fi modificată de aceeași curte. Tribunalele naționale pot ordona măsuri pentru protecția copilului și pot solicita ca părintele să se întâlnească cu copilul în prezența celui alt părinte ori a unei terțe persoane, sau să ceară părintelui să se întâlnească cu copilul într-un anumit loc. Aceste măsuri pot fi luate și după sfârșitul procedurilor de divorț.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[02/12/2010](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2012\)153](#)

Reclamanta a restabilit contactul regulat cu copilul său în 2003.

Punerea în aplicare promptă a drepturilor de contact copil-părinte în cadrul procedurilor de divorț sau custodie

CRO / Ribic
(27148/12)

Ca răspuns la concluziile Curții, care critică eșecul autorităților de a asigura respectarea drepturilor de contact între reclamant și copilul său, în 2015 a intrat în vigoare o nouă lege privind familia. Aceasta a stabilit termene clare pentru instanțele naționale în procedurile legate de familie. Aceasta prevede, de asemenea, posibilitatea de a lua decizii *ex officio* în materia drepturilor de contact, executarea *ex officio* a unor astfel de decizii și posibilitatea emiterii de măsuri provizorii *ex officio* legate de drepturile de contact în așteptarea procedurilor de divorț sau custodie. În plus, sistemul instanțelor de apel a fost reformat în 2015, introducându-se o instanță specială de apel în cazuri legate de familie. Mai mult, noua lege privind familia prevede că un părinte care nu deține custodie are atât dreptul cât și obligația să mențină contactul cu copilul, în timp ce părintele care deține custodia are obligația să înlănească și să încurajeze astfel de contacte, iar părinților care se opun li se pot cere despăgubiri.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[02/07/2015](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2018\)281](#)

Legislația vizând reglementarea amiabilă a litigiilor privind dreptul de vizitare

CZE / Reslova
(7550/04)

Ca răspuns la hotărârea Curții privind lipsa de diligență a instanțelor naționale în cadrul procedurilor privind drepturile parentale și a dreptului de vizitare inițiate de reclamant, Codul de Procedură Civilă (CPC) a fost modificat. Legea privind protecția socială și juridică a copiilor a intrat în vigoare în 2008. Conform acestei legislații, în probleme legate de copii minori (cu excepția cazurilor de violență domestică), tribunalele pot suspenda procedurile cu până la trei luni și pot ordona părților să participe la ședințe de mediere sau terapie familială. Instanțele pot impune, de asemenea, măsuri provizorii și pot dispune plasamentul copilului, a cărui viață

[Hotărâre definitivă pe](#)
[18/10/2006](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2011\)99](#)

sau dezvoltare este amenințată, într-un „mediu adecvat”, pe timpul perioadei necesare. În legătură cu executarea hotărârilor tribunalelor privind copiii minori, conform prevederilor amendate ale CPC, instanțele naționale pot ordona părinților care nu-și îndeplinesc obligațiile să participe la întâlniri extrajudiciare, să urmeze o terapie de familie, sau să stabilească un plan care să înlesnească contactul treptat cu copilul. În ultimă instanță, tribunalele pot ordona reuniunea forțată a părintelui cu copilul său.

În cazurile în care copii erau încă minori, instanțele naționale, urmând hotărârea Curții, au acordat reclamanților drepturi de vizitare.

Reunificarea copiilor cu părinții în țara lor de origine

Pentru a preveni repetarea unei încălcări a dreptului unei mame apatride la viața de familie, datorată răspunsului inadecvat al autorităților la cererea ei pentru reîntoarcerea fiicei sale în Algeria, în 2015 a fost modificată Legea pentru protecția juridică a minorilor. Aceasta prevede proceduri speciale care să fie inițiate în cazurile privind copii imigranți neînsoțiți, căutarea familiei copilului și reunificarea, acțiuni călăuzite de principiul interesului superior al copilului. Mai mult, în 2009, Curtea Supremă a stabilit o listă de criterii pentru îndrumarea instanțelor în materie de reunificare a familiei, cu respectarea deplină a interesului superior al copilului. De asemenea, a fost creată o organizație națională (*Observatorio Nacional de la Infancia*), însărcinată cu protecția copilului și centralizarea tuturor cererilor relevante.

ESP / Salek Bardi
(66167/09)

[Hotărâre definitivă pe
24/08/2011](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2018\)150](#)

Legi care consacră interesul superior al copilului în conflictele familiale

Pentru a preveni noi încălcări din partea centrelor de activități sociale și a instanțelor naționale ale dreptului unui părinte de a-și contacta copilul, un nou Cod al Familiei a intrat în vigoare în 2019. El a modificat competențele centrelor de activități sociale și ale instanțelor naționale, în scopul de a îmbunătăți poziția copiilor în conflictele familiale și a asigura o implementare mai eficientă a principiului interesului superior al copilului. Noul Cod a întărit în special folosirea terapiei și a medierii în chestiuni familiale, obligând părinții să ia partea la sesiuni prealabile de consiliere la centrul de activități sociale, înainte de a cere unei instanțe să hotărască custodia copilului, îngrijirea și drepturile de contact. Mai mult, instanțele naționale pot emite ordine interimare, în special pentru a cere ca întâlnirile să aibă loc în prezența unui profesionist de la centrul de activități sociale unde este plasat copilul. Instanțele pot hotărî *ex officio* orice măsuri necesare pentru a proteja interesul superior al copilului. În plus, conform Legii privind securitatea socială din 2018, centrele de activități sociale pot oferi diferite servicii de îngrijire, inclusiv „sprijin familial la domiciliu”, care oferă consiliere și asistență profesională pentru toți membrii familiei și îngrijire pentru copiii care au nevoie.

SVN / A.V.
(878/13)

[Hotărâre finală pe
09/07/2019](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2020\)82](#)

Consolidarea executării hotărârilor privind custodia

Ca urmare a hotărârii Curții privitoare la eșecul autorităților de a executa deciziile privind custodia și reunificarea reclamantei cu copiii, în 2011 a fost adoptată o lege privind punerea în aplicare a acestor hotărâri. Aceasta prevede ca tribunalele naționale să aibă competență exclusivă în cazurile privind reîntoarcerea unui copil la părintele având custodia. Mai mult, se prevede ca tribunalele să acorde o atenție deosebită necesității de a proteja interesul superior al copilului atunci când se execută hotărâri privind copiii. Astfel, instanța competentă va permite o perioadă de trei zile pentru remiterea voluntară a unui copil către un părinte sau un alt tutore. Dacă ordinul instanței nu este executat în perioada indicată, curtea va amenda persoana răspunzătoare. În ultimă instanță, copilul va fi preluat cu forța și predat părintelui sau altui tutore. Instanțele pot, de asemenea, cere ajutorul autorității de asistență socială în

MON / Mijuskovic
(49337/07)

[Hotărâre definitivă pe
21/12/2010](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2016\)225](#)

procedura de executare. Dacă viața ori dezvoltarea unui copil sunt puse în pericol, curtea va ordona predarea lui imediată către un părinte sau alt tutore.

Reîntregirea familiei copiilor care locuiesc în străinătate

Pentru a evita repetarea încălcării Convenției, rezultând din refuzul autorităților de a permite fiicei reclamantei dintr-o căsătorie anterioară să o urmeze în Olanda, Ministerul Justiției a adoptat în 2006 o nouă politică privind dreptul minorilor la reunificarea familiei, cu un părinte locuind legal în Olanda. Conform acestei politici, criteriul „legăturilor de familie de facto”, folosit pentru a determina existența unui drept pentru reunificarea familiei, este acum prezumat dacă viața de familie există în sensul interpretării date de Curte articolului 8 din Convenție.

Fiica reclamantei a primit o viză de intrare, iar reclamantei i s-a acordat un permis de ședere în 2010.

*NLD / Tuquabo-Tekle și alții
(60665/00)*

[Hotărâre definitivă pe
01/03/2006](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2010\)108](#)

4.2 Drepturile copiilor în materie de filiație

Competența instanțelor de a ordona teste de paternitate sau de maternitate

Pentru a remedia imposibilitatea, în cadrul acțiunilor de paternitate, de a obliga un presupus tată să execute ordinul instanței de a face un test ADN, în 2003 a fost adoptată o nouă lege privind familia. Aceasta prevede că o instanță poate cere un test medical pentru stabilirea paternității sau a maternității, care trebuie efectuat în decurs de trei luni de la acest ordin. Conform jurisprudenței naționale aplicabile de la acea dată, neparticiparea unei persoane la examinarea medicală menită să stabilească paternitatea sau maternitatea este considerată probă în favoarea părții opuse.

Paternitatea presupusului tată a fost stabilită în 2002, iar reclamantei (fiica lui) i s-a acordat pensie alimentară.

*CRO / Mikulic
(53176/99)*

[Hotărâre definitivă pe
04/09/2002](#)

[Rezoluție finală
ResDH\(2006\)69](#)

Termene flexibile pentru introducerea acțiunilor de revendicare a paternității

Pentru a evita privarea reclamanților de posibilitatea obținerii determinării judiciare a paternității, din cauza termenelor legislative rigide, în 2008 a fost modificată Legea din 1991 privind copiii (statut juridic). Legea prevedea o limită de timp de trei ani, începând de la data la care persoana în cauză poate stabili că a luat cunoștință pentru prima dată de informațiile care îi permiteau să-l identifice pe tatăl presupus. Reclamantul este cel care trebuie să convingă tribunalul că, în ciuda eforturilor depuse pentru a investiga paternitatea, eforturi rezonabile în circumstanțele respective, nu a fost posibil să descopere astfel de informații mai devreme. Mai mult, respingerea sau retragerea procedurilor anterioare de stabilire a paternității pe motiv de limită de timp nu poate constitui un motiv pentru respingerea unor noi proceduri pentru stabilirea paternității, inițiate după amendamentele din 2008.

*CYP / Phinikaridou
(23890/02)*

[Hotărâre definitivă pe
20/03/2008](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2010\)43](#)

Eliminarea restricțiilor privind acțiunile de recunoaștere a paternității

În 2016 a intrat în vigoare o nouă lege privind paternitatea, introducând un drept necondiționat de a intenta o acțiune pentru stabilirea paternității și pentru copiii născuți în afara căsătoriei înainte de 1 octombrie 1976 și care nu au introdus o astfel de acțiune înainte de 1 octombrie 1981. O astfel de acțiune poate fi examinată de instanță, indiferent dacă un tribunal hotărâse anterior să nu stabilească paternitatea conform vechii legislații. Ca noua

*FIN / Gronmark
(17038/04)*

[Hotărâre definitivă pe
06/10/2010](#)

[Raport de acțiune](#)

acțiune să fie luată în considerare, nu mai este necesar ca o hotărâre definitivă anterioară să fie mai întâi anulată sau infirmată printr-un recurs extraordinar.

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2018\)326](#)

Recunoașterea filiației privind copiii născuți în străinătate, ca urmare a unui contract de maternitate de substituție

FRA / *Mennesson*
(65192/11)

În 2015, Adunarea plenară a Curții de Casație a stabilit ca transcrierea certificatelor de naștere străine a copiilor născuți ca urmare a contractelor cu mame surrogat să fie autorizată, dacă aceste certificate sunt conforme cu cerințele privind autenticitatea prevăzute în Codul Civil. În 2017, pentru a remedia nesiguranța în cazurile în care certificatele de naștere străine desemnau ca părinți pe tatăl biologic, dar și pe mama beneficiar, Curtea de Casație a stabilit că în aceste cazuri transcrierea certificatului de naștere privind tatăl biologic este posibilă. Totuși, Curtea de Casație nu a acceptat ca detaliile legate de mama beneficiar să fie transcrise, considerând că a desemna drept „mamă” o altă femeie decât cea care a dat naștere copilului nu corespunde realității. În acest caz, soluția pentru mama beneficiar ar fi adopția. Mai mult, conform unei circulare a Ministerului de Justiție, certificatele cu naționalitate franceză trebuie emise doar dacă documentele de stare civilă străine care arată o legătură tată-copil cu un bărbat francez sunt conforme cu cerințele privind autenticitatea prevăzute de Codul Civil. Simpla suspiciune a existenței unui contract cu mama surrogat nu este un motiv suficient pentru a respinge astfel de cereri.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[26/09/2014](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2017\)286](#)

Autoritățile au eliberat certificate de naționalitate franceză copiilor în cauză.

Dreptul copiilor adoptați de a fi informați în privința mamei biologice

ITA / *Godelli*
(33783/09)

În 2013, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională prevederea de drept intern care interzicea accesul persoanelor adoptate la informații privind mama lor biologică, fără ca instanțele să poată verifica dorința mamei de a rămâne anonimă. Un proiect de lege era în curs de examinare în Parlament, proiect prin care se stabilea o procedură de urmat prin care instanțele să o poată contacta pe mama biologică, atunci când un copil biologic solicita informații relevante. Această lacună legislativă a fost remediată între timp de jurisprudența Curții de Casație, dezvoltată în 2017, care stabilea că tribunalele care primeau astfel de cereri o pot contacta în mod confidențial pe mama biologică pentru a-i cunoaște dorința.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[18/03/2013](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2015\)176](#)

În 2015, Tribunalul pentru minori din Trieste, în urma unei noi cereri depuse de reclamant, a ordonat dezvăluirea identității mamei biologice a acestuia.

Dreptul copiilor de a-și distinge originea lor etnică de cea a părinților în documentele de stare civilă

MDA / *Ciubotaru*
(27138/04)

Legea privind documentele de stare civilă din 2012 prevede că originea etnică a părinților unui copil poate fi înregistrată în certificatul de naștere al copilului, la cererea acestora și pe baza propriilor declarații. Când un copil împlinește vârsta de 16 ani, etnia e înregistrată la cererea lui și pe baza propriilor lui declarații. Informațiile privind etnia ce figurează într-un certificat de naștere și în alte documente de identitate și stare civilă, pot fi rectificate, acolo unde este cazul, la cererea persoanei respective, conform propriilor declarații.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[27/07/2010](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2016\)84](#)

Procedurile civile naționale au fost redeschise, iar Curtea Supremă a ordonat autorității competente de înregistrare a stării civile să schimbe etnia din certificatul de naștere al reclamantului din „moldovean” în „român”.

Eliminarea termenelor de prescripție pentru copiii care introduc acțiuni privind paternitatea

ROM / *Calin*
(25057/11)

Conform Codului Civil din 2007, acțiunea privind paternitatea este imprescriptibilă pe tot parcursul vieții copilului. Deși Curtea Constituțională a considerat în 2008, că această regulă

este aplicabilă numai copiilor născuți după intrarea în vigoare a noii legislații, potrivit jurisprudenței stabilite de Curte din 2016, perioada limită de un an de la nașterea copilului este aplicabilă doar în cazul acțiunilor legate de paternitate, introduse de mama ori de reprezentantul legal al copilului, nu și pentru acțiunile introduse de copil însuși. Astfel, nicio acțiune legată de paternitate, introdusă de copii, nu poate fi respinsă pe motiv de prescripție, indiferent de data de naștere a copiilor.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[19/10/2016](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2018\)418](#)

Rezolvarea promptă de către instanțe a acțiunilor privind paternitatea

În 2001, ca urmare a faptelor cauzei privind incapacitatea instanțelor naționale de a soluționa cu promptitudine o problemă de paternitate, din cauza refuzului presupusului tată de a face un test ADN, Codul Civil a fost modificat. Acesta prevede ca, în cauzele de paternitate în care pârâtul nu consimte la anchetă și la examinare, judecătorul să poată considera acest fapt ca fiind împotriva pârâtului. Mai mult, Codul de Procedură Civilă din 2001 prevede că, în cazul nesupunerii nejustificate, judecătorii pot ordona ca examinarea să fie făcută cu forța. Conform jurisprudenței din 2009 a Curții de Casație, este de datoria instanțelor naționale să determine dacă pârâtul este tatăl, după examinarea tuturor probelor disponibile.

Cererea de paternitate a reclamantului a fost admisă.

*TUR / Ebru și Tayfun Engin
Colak*
(60176/00)

[Hotărâre definitivă pe](#)
[30/08/2006](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2018\)189](#)

Eliminarea termenelor de prescripție pentru introducerea acțiunilor privind paternitatea

Codul Civil din 2003 a introdus o excepție de la termenul de prescripție de un an, permițând reclamantilor să pledeze existența unor circumstanțe care pot justifica o întârziere în introducerea acțiunilor privind paternitatea. Urmare a unei hotărâri din 2012 a Curții Constituționale, care a considerat acest termen neconstituțional, limita de timp menționată a fost abrogată. Astfel, Codul Civil aflat în prezent în vigoare nu impune nicio limită de timp pentru introducerea acțiunilor privind paternitatea.

TUR / Turnali
(4914/03)

[Hotărâre definitivă pe](#)
[06/11/2009](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2017\)17](#)

4.3 Copii plasați sub autoritatea instituțiilor de ocrotire socială

Protecția drepturilor de proprietate ale copiilor de către autoritățile de protecție socială

Pentru a preveni repetarea unei încălcări privind incapacitatea unui centru de asistență socială și a instanțelor judecătorești de a proteja interesele patrimoniale ale copiilor într-un contract de schimb imobiliar și de a le oferi o ocazie rezonabilă de a-l contesta în mod eficient, au fost întreprinse reforme legislative. Legea din 2005 privind familia prevede că centrele de asistență socială nu mai sunt competente să decidă cu privire la chestiuni legate de bunuri deținute de copii. Aceste cauze sunt judecate acum de instanțele naționale în cadrul unor proceduri non-contencioase, conduse de principiul interesului superior al copilului. Mai mult, instanțele naționale pot să anuleze dreptul unuia sau al ambilor părinți de a gestiona bunurile copilului, la cererea unui centru de asistență socială, a copilului ori a unuia dintre părinți. În ce privește dreptul copiilor de a contesta hotărâri privind dreptul lor de proprietate, Legea din 2015 privind familia a înființat Centrul pentru Ocrotire Specială (Centre for Special Guardianship - CSG), un organism independent specializat, autorizat să reprezinte și să protejeze interesele superioare ale persoanelor vulnerabile, inclusiv copii. În procedurile legate de chestiuni de proprietate, instanța competentă va numi un membru al personalului CSG drept tutore special al copilului.

CRO / S.L și J.L. (13712/11)

[Hotărâre definitivă pe](#)
[19/10/2015](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2018\)120](#)

În plus, Legea privind familia prevede că un copil trebuie informat despre hotărârea curții, despre consecințele ei și despre dreptul de a face apel.

Interzicerea plasării copiilor în instituții de ocrotire doar din motivul situației financiare a părinților

CZE / Wallová și Walla
(23848/04)

Codul Civil din 2012 prevede că existența unor condiții inadecvate de locuit și situația financiară a părinților nu pot constitui, în sine, motive ca o instanță să dispună plasarea copilului într-o instituție. Interesul superior al copilului este principala preocupare a instanței, iar instituționalizarea reprezintă o măsură subsidiară, luată după epuizarea altor alternative. Prevederi similare au fost introduse prin Legea privind familia din 2012. În plus, Legea privind protecția socială și juridică a copiilor, amendată în 2006, prevede că după ce copiii au fost luați din grija părinților, autoritățile competente trebuie să încerce să reunească în mod efectiv familia și să le ofere părinților asistență imediată și totală, inclusiv în ce privește cererile pentru beneficii financiare și alte ajutoare sociale. Mai mult, amendamentele la Regulamentul de procedură civilă, adoptate în 2008 și 2012, au întărit dreptul copilului de a fi ascultat și prevede că acesta poate să fie însoțit de o persoană aleasă de el pe tot parcursul audierilor.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[26/03/2007](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2013\)218](#)

Păstrarea legăturilor de familie ale copiilor plasați în instituțiile de ocrotire socială

ITA / Roda și Bonfatti
(10427/02)

Pentru a remedia incapacitatea autorităților de a menține contactul între copiii plasați în instituții de ocrotire socială și familiile lor, au fost implementate mai multe reforme legislative. Codul Civil, modificat în 2012 și 2013, acordă copilului dreptul de a fi audiat de un tribunal în procedurile care îl privesc, inclusiv acelea legate de adopția sa. În plus, Codul Civil a reglementat relațiile dintre părinții biologici și copil în cadrul procedurilor de divorț, separare fizică și încetare a conviețuirii și a stabilit principiul prin care copiii trebuie să mențină contactul cu ambii părinți. În sfârșit, legislația din 2013 prevede că instanțele informează serviciile sociale în cazurile în care intervenția lor este necesară a pentru a sprijini familia de origine pentru a permite copilului să poată fi crescut de aceștia.

[JHotărâre definitivă pe](#)
[26/03/2007](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2016\)27](#)

Plasamentul copiilor în instituții de ocrotire socială și dreptul acestora de a păstra legătura cu familia

ITA / Scozzari
(39221/98)

Ca urmare a hotărârii Curții privind incapacitatea autorităților de a proteja în mod eficient dreptul copiilor instituționalizați să păstreze legătura cu mama lor, au fost introduse reforme legislative. O lege din 2001 prevedea că ordinele de plasare în instituții de ocrotire socială trebuie să stabilească modul în care tutorele unui copil era obligat să exercite tutela și modul în care părinții sau alți membri ai familiei de bază trebuie să păstreze legătura cu un copil instituționalizat. Ea prevedea de asemenea că ordinele de plasare trebuie să definească durata instituționalizării, durată care trebuie fixată cu scopul principal al reunificării copilului cu familia de origine. În plus, legea prevedea că serviciul de asistență socială competent trebuie să faciliteze relația copilului cu familia și reîntoarcerea lui la aceasta. În sfârșit, au fost organizate seminarii pentru a sensibiliza magistrații și asistenții sociali la cerințele Convenției, așa cum a fost ea interpretată de Curtea Europeană, în materia dreptului familiei.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[13/07/2000](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2008\)53](#)

Participarea efectivă a părinților la procedurile privind plasamentul copiilor lor în instituții de ocrotire socială

PRT / Soares de Melo
(72850/14)

Pentru a preveni încălcări similare datorate plasamentului copiilor într-o instituție de ocrotire socială în scopul adopției, fără a asigura participarea mamei la proceduri și reprezentarea sa legală, a fost adoptată o nouă lege. Legea din 2015 privind promovarea și protecția copiilor și

[Hotărâre definitivă pe](#)
[16/05/2016](#)

tinerilor aflați în pericol, a introdus obligativitatea reprezentării legale a părinților în procedurile privind plasamentul sau adopția copiilor lor. Mai mult, hotărârea Curții Europene a fost trimisă celor 309 comisii pentru protecția copiilor și tinerilor, pentru a preveni încălcări similare.

Ca urmare a măsurii interimare adoptate de Curte, mama reclamantă a reluat contactul cu copiii săi în 2016. În plus, ca urmare a anulării deciziei contestate de către Curtea Constituțională în 2016 și în cadrul unui „acord de promovare și protecție” stabilit de instanța competentă cu părinții, copiii minori au fost reuniți cu mama reclamantă.

[Raport de actiune](#)

[Rezolutie finală](#)
[CM/ResDH\(2019\)123](#)

5. RĂPIREA COPIILOR ȘI PROCEDURILE DE RETURNARE

Ameliorarea procedurilor de returnare a copiilor conform Convenției de la Haga

ROM / Ignaccolo-Zenide
(31679/96)

Ca răspuns la această hotărâre privind neexecutarea de către autorități a unei hotărâri judecătorești care ordona returnarea copiilor la reclamantă, după răpirea lor de către tată, România a adoptat Legea din 2004 privind aplicarea Convenției asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii (în continuare „Convenția de la Haga”) (modificată în 2014). Aceasta prevede în special: înființarea unei instanțe (tribunalul de minori și familie din București) competentă să soluționeze cererile de returnare a copiilor în temeiul Convenției de la Haga; stabilirea unei proceduri care să permită instanțelor naționale să impună o amendă disuasivă părintelui care refuză să returneze un copil sau să permită drepturi de vizitare; un termen de două săptămâni în care părintele trebuie să respecte obligația de a returna copilul. În plus, o Lege din 2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului prevedea că orice copil are dreptul să mențină relații personale și contact direct cu părinții, exercitarea acestor drepturi fiind stabilită de o autoritate judiciară. Mai mult, noul Cod de Procedură Civilă prevede o procedură de executare specifică privind hotărârile legate de minori.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[25/01/2000](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2015\)185](#)

Creșterea pedepselor penale în cazurile de răpire a copiilor

ESP / Iglesias Gil și A.U.I
(56673/00)

În 2002, ca urmare a faptelor din această cauză, privind incapacitatea autorităților de a garanta drepturile de custodie ale reclamantei în legătură cu copilul ei, care a fost răpit de tată, Codul Penal a fost amendat și prevede sancțiuni mai grave, calificând răpirea copiilor drept infracțiune penală, facilitând astfel sarcina instanțelor naționale de a solicita ajutor și cooperare internațională în aceste cazuri.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[29/07/2003](#)

[Rezoluție finală](#)
[ResDH\(2006\)76](#)

Copilul s-a reîntors la mama sa în 2000, care astfel și-a recăpătat dreptul de custodie.

Asigurarea unor proceduri rapide și eficiente conform Convenției de la Haga

POL / Oller Kaminska
(28481/12)

O lege din 2018 viza reglementarea competențelor și procedurilor de urmat de către autoritatea competentă centrală (Ministerul Justiției) în cazuri acoperite de Convenția de la Haga și alte instrumente internaționale relevante (inclusiv „Regulamentul Bruxelles II bis”). Conform acestei legi, sarcina autorității centrale este să accepte cererile pertinente și să le rezolve cu promptitudine, să monitorizeze starea procedurilor și să-i informeze pe reclamantii care locuiesc în străinătate despre evoluția dosarelor lor. Mai mult, legea a amendat Codul de Procedură Civilă în scopul accelerării procedurilor, stipulând în special: introducerea unui termen de șase săptămâni pentru rezolvarea unei solicitări (în primă instanță și apel); introducerea unui recurs în casație împotriva hotărârilor privind faptele legate de răpirea copiilor și obligația de a motiva aceste decizii *ex officio*; examinarea solicitărilor, conform Convenției de la Haga, numai de tribunale regionale selectate și de o singură curte de apel (Curte de Apel de la Varșovia); introducerea obligației ca experții să-și pregătească imediat opiniile în legătură cu cauzele; introducerea reprezentării obligatorii a părții de către un avocat.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[18/04/2018](#)

[Raport de acțiune](#)

[Stadiul executării: în curs](#)

Reclamanta s-a reunit cu fiica sa în 2012.

O nouă legislație care consolidează procedurile administrative și judiciare în cazurile internaționale de răpire a copiilor

SUI / Bianchi
(7548/04)

O lege din 2009 a avut ca obiectiv îmbunătățirea gestionării cauzelor de răpiri internaționale de copii. În principal, ea prevedea: repartizarea acestor cauze unui singur tribunal cantonal, acordarea preferinței încheierii înțelegerilor amiabile privind conflictele între părinți, combinarea hotărârilor privind returnarea cu măsuri executorii și solicitarea cantoanelor să desemneze o singură autoritate însărcinată cu executarea silită. În plus, legea prevedea ca părțile să fie audiate de instanță de fiecare dată când aceasta este posibil, iar copiii să fie audiați de-o manieră adecvată. În sfârșit, instanța competentă trebuie să lucreze cu autoritățile competente ale statului în care copilul a locuit în mod obișnuit înainte de a fi răpit.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[22/09/2006](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2008\)58](#)

În 2007, poliția și autoritățile judiciare italiene, în colaborare cu autoritățile elvețiene, au reușit să găsească ascunzătoarea secretă a mamei fiului reclamantului în Mozambic. Ea a fost expulzată și returnată în cele din urmă în Elveția. În consecință, reclamantul a fost reunit cu fiul său.

Stabilirea procedurilor de returnare simplificate și accelerate privind răpirlile internaționale de copii

AUT / M.A.
(4097/13)

Legea din 2017 privind returnarea copiilor a stabilit o nouă procedură națională, în cadrul procedurilor de returnare, conform Convenției de la Haga, pentru a simplifica și a accelera returnarea copiilor răpiți. Noua lege a completat Legea privind procedurile necontencioase, care a intrat în vigoare în 2005 și care prevedea deja fuziunea competențelor privind gestiunea cererilor de returnare și restabilirea contactului între copilul răpit și părintele afectat. Legea a introdus în principal următoarele: în timpul procedurilor de returnare, contactul între copil și părintele rămas trebuie menținut sau restabilit, cu excepția cazului în care acest lucru ar afecta în mod negativ interesul superior al copilului; ordinul de returnare trebuie să includă ordinul de executare silită; și nu pot fi invocate excepții în faza de executare silită, care să fi fost deja examinate în prima fază a procedurii. În plus, ordinul de returnare este imediat executoriu – chiar și atunci când este introdus un apel – în afara cazului în care instanța prevede o excepție din motive specifice. În sfârșit, se pot lua măsuri precum desemnarea unui avocat care să-l asiste pe copil pe parcursul procedurii de returnare.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[15/04/2015](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2018\)273](#)

Accelerarea procedurilor administrative și la instanțele specializate conform Convenției de la Haga

CRO / Karadzic
(35030/04)

Ca răspuns la constatările Curții, Legea privind punerea în aplicare a Convenției de la Haga a intrat în vigoare în 2019. Aceasta prevede că, la primirea unei solicitări din partea unei autorități străine, ministerul competent trebuie să contacteze imediat centrul de asistență socială competent și să inițieze procedurile de returnare în fața instanței competente. Legea stipulează termene de timp scurte pentru luarea deciziilor: șase săptămâni pentru ca tribunalul să decidă asupra cererii de returnare și opt zile de la data ultimei ședințe de judecată pentru emiterea hotărârii. Mai mult, actul a simplificat aceste proceduri, investind doar două tribunale naționale cu competențe în gestionarea lor. În plus, în ce privește executarea efectivă a procedurilor de returnare, Legea din 2015 privind familia prevede amenzi și pedepse cu închisoarea de până la șase luni pentru părțile care împiedică procedurile de executare. În ultimă instanță, se prevede ridicarea forțată a copilului cu ajutorul poliției.

[Hotărâre definitivă pe](#)
[15/03/2006](#)

[Plan de acțiune](#)

[Stare de execuție: în](#)
[asteptare](#)

În urma hotărârii Curții Europene, reclamanta și tatăl copilului au ajuns la un acord, copilul urmând să locuiască cu tatăl, iar reclamanta să poată avea contacte regulate cu copilul. Reclamanta și-a exercitat drepturile părintești până în 2013, când copilul a devenit adult.

Simplificarea și accelerarea acțiunii autorităților naționale pentru executarea silită în procedurile de returnare a copiilor

*BIH / Sobota-Gajic
(27966/06)*

Legea din 2003 a Republicii Srpska privind procedura de executare, prevede că un copil trebuie returnat în mod voluntar de către persoana menționată în ordinul de executare silită în timp de trei zile de la primirea deciziei. Instanțele naționale vor impune amenzi în caz de nerespectare și, dacă este cazul, vor cere ajutorul autorităților de custodie. În ultimă instanță, copilul va fi luat cu forța. Mai mult, tribunalele naționale au obligația să protejeze interesele copilului pe timpul executării silite a unei decizii de custodie. În plus, răpirea copilului cade sub incidența Legii din 2005 a Republicii Srpska privind violența domestică: aceasta prevede că, atunci când se confruntă cu situații de răpire a copiilor, poliția, ministerul public, autoritățile de custodie și Instanțele sunt obligate să ofere protecție pentru victime și să examineze aceste cazuri cu prioritate.

[Hotărâre definitivă pe
06/02/2008](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2011\)45](#)

Hotărârea care acorda custodia reclamantei a fost executată și aceasta s-a reunit cu fiul său în 2007.

Noi proceduri civile care accelerează returnarea copiilor răpiți la nivel internațional și consolidează medierea în conflictele parentale

CZE / Macready (4824/06)

Codul de Procedură Civilă din 2008 a stabilit proceduri speciale legate de răpirea internațională a copiilor, care au dus la: determinarea unei instanțe speciale, competentă în procedurile de returnare, abilitarea instanțelor naționale să decidă cu privire la condițiile returnării unui copil și/sau în legătură cu aranjamentele interimare privind contactul reclamantului cu copilul său și implementarea unui termen legal de șase săptămâni pentru ca instanța să ia o hotărâre pe fond.

[Hotărâre definitivă pe
04/10/2010](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2012\)21](#)

De asemenea, s-a pus accent pe medierea în conflictele parentale. Rolul unui mediator informal în litigiile privind răpirile internaționale de copii este jucat de BPLIC (Biroul pentru Protecția Legală Internațională a Copiilor), a cărui sarcină este să găsească soluții care să aibă cel mai mic impact negativ posibil asupra crizei familiale, cauzată de îndepărtarea internațională ilegală a copiilor.

6. PROTECȚIA ÎMPOTRIVA DISCRIMINĂRII

6.1 Dreptul familiei și chestiuni privind succesiunea

Adopția de către al doilea părinte în cupluri necăsătorite de același sex

AUT /X și Others (19010/07)

Au fost făcute modificări legislative pentru evitarea repetării discriminării împotriva unei persoane care trăiește într-o relație stabilă cu o persoană de același sex și care nu a reușit, conform legislației naționale, să adopte copilul celui alt partener fără rupe legăturile juridice ale mamei cu copilul (adopție de către un al doilea părinte). În 2003 au intrat în vigoare Legea de modificare a Codului Civil și Legea privind parteneriatul înregistrat, ceea ce a permis adopția de către cel dal doilea părinte în cadrul cuplurilor de același sex (înregistrate sau nu), fără ca aceasta să atragă întreruperea relațiilor de familie cu părintele natural.

[Hotărâre definitivă pe
19/02/2013](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2014\)159](#)

Discriminarea împotriva taților privind custodia copiilor născuți în afara căsătoriei

AUT / Sporer
(35637/03)

Pentru a elimina discriminarea împotriva taților privind custodia copiilor născuți în afara căsătoriei, în comparație cu tații care dețineau la început autoritate parentală și care mai târziu s-au despărțit de mamă sau au divorțat, au fost adoptate anumite măsuri legislative. Legea din 2013, care modifica Legea privind custodia copiilor și Legea privind numele, facilita custodia comună a unui tată cu mama copilului, chiar dacă mama copilului, născut în afara căsătoriei, deținea încă custodia copilului. În plus, dacă există un acord între părinți, ei pot obține custodia comună prin înregistrarea acordului în fața unui ofițer de stare civilă (nu mai este necesar un acord privind custodia în fața unei instanțe). În sfârșit, legea prevedea o revizuire judiciară în chestiunile privind custodia. În cazurile în care nu se poate ajunge la o înțelegere, tatăl copilului poate iniția proceduri pentru obținerea custodiei, iar instanța decide, conform cu interesele copilului, cine va obține custodia. Instanța, chiar în lipsa consimțământului mamei, poate hotărî ca ambii părinți să exercite custodia sau, în cazul în care custodia comună nu servește intereselor copilului, ea poate fi transferată tatălui copilului.

[Hotărâre definitivă pe
03/05/2011](#)

[Raport de actiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2015\)19](#)

Eliminarea discriminării legate de filiație, suferită de copiii născuți în afara căsătoriei

BEL / Marckx
(6833/74)

Ca răspuns la concluziile Curții, în 1987 a fost adoptată o lege prin care se modifica diverse dispoziții legale privind filiația, anume prevederile relevante din Codul Civil. În consecință, Codul Civil prevede că mama copilului este persoana desemnată ca atare în certificatul de naștere al copilului. Astfel, recunoașterea voluntară de către o mamă nu mai este necesară. Mai mult, în ce privește efectele filiației asupra familiei și a drepturilor patrimoniale, legea a enunțat principiul general al egalității diferitelor metode de filiație. În sfârșit, prevederile Codului Civil, care îi discriminau pe copiii născuți în afara căsătoriei în chestiuni legate de moștenire, au fost eliminate.

[Hotărâre definitivă pe
13/06/1979](#)

[Rezoluție finală DH\(88\)3](#)

Eliminarea discriminării împotriva copiilor adulterini în chestiuni legate de moștenire

FRA / Mazurek
(34406/97)

Pentru a elimina discriminarea suferită de copiii adulterini în chestiunile de moștenire, în comparație cu frații lor legitimi, instanțele naționale au recunoscut cu promptitudine hotărârea Curții Europene, înlăturând aplicarea articolului 760 din Codul Civil, care stabilise diferența de tratament între copiii legitimi și cei adulterini. O lege din 2001 privind reforma drepturilor de succesiune ale soțului supraviețuitor și ale copilului adulterin a înscris această dezvoltare în cod, și a îndepărtat discriminarea între copiii adulterini și alți copii.

[Hotărâre definitivă pe
01/05/2000](#)

[Rezoluție finală
ResDH\(2005\)25](#)

Eliminarea discriminării legate de moștenire suferită de copiii născuți în afara căsătoriei

Ca răspuns la hotărârea Curții Europene, în 2011 a intrat în vigoare cea de-a doua Lege privind egalitatea drepturilor succesoriale ale copiilor născuți în afara căsătoriei, care a modificat Codul de Procedură Civilă și Codul Fiscal. Conform acestei legi, toți copiii născuți în afara căsătoriei vor avea un drept legal de moștenire în privința tatălui lor și a rudelor paterne. În ce privește cazurile în care statul a devenit moștenitor legal, copiii în cauză sunt îndreptățiți să s compenseze din partea statului.

GER / Brauer
(3545/04)

[Hotărâre definitivă pe](#)
[28/05/2009](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2012\)83](#)

Eliminarea discriminării legate de custodie împotriva taților copiilor născuți în afara căsătoriei

Au fost adoptate măsuri legislative pentru prevenirea discriminării împotriva taților copiilor născuți în afara căsătoriei, care nu puteau obține custodia comună dacă mama copilului nu consimțea, în comparație cu tații care deținuseră autoritate parentală anterior și mai târziu s-au despărțit sau au divorțat. Legea privind reformarea custodiei parentale a părinților necăsătoriți, intrată în vigoare în 2013 prevede că, pe baza cererii unuia dintre părinți, custodia comună trebuie acordată, dacă acest lucru nu contravine interesului superior al copilului. Acest interes este prezumat, dacă mama nu invocă niciun motiv care ar fi contrar custodiei comune și dacă nu sunt aduse astfel de motive în fața instanțelor naționale.

GER / Zaunegger
(22028/04)

[Hotărâre definitivă pe](#)
[03/03/2010](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2014\)163](#)

În această cauză, instanțele naționale au acordat custodia comună ambilor părinți în cadrul unei proceduri speciale simplificate.

Eliminarea discriminării legate de filiație în privința copiilor al căror tată a decedat înainte de nașterea lor

Cauza se referă la discriminarea suferită de un copil care fusese recunoscut de tatăl lui, decedat înainte de nașterea acestuia, prin scrisori de legitimare, dar care, conform legislației naționale, nu aveau efect retroactiv de la data nașterii copilului. În 1998, ca urmare a faptelor din această cauză, Codul Civil a fost modificat, iar opțiunea scrisorilor de legitimare a fost înlocuită cu o declarație judiciară de paternitate. Această declarație judiciară are efect retroactiv de la data nașterii copilului.

NLD / Camp și Bourimi
(28369/95)

[Hotărâre definitivă pe](#)
[03/10/2000](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2007\)57](#)

6.2 Educația

Eliminarea discriminării în accesul la școli din motive pur rezidențiale

Pentru a elimina discriminarea suferită de copiii având franceza ca limbă maternă, care locuiesc în anumite districte vorbitoare de olandeză și care nu pot urma cursurile în franceză, au fost efectuate și finalizate în 1970, reforme legislative, inclusiv constituționale și instituționale. Aceste reforme au inclus recunoașterea și organizarea comunităților olandeză, franceză și germană și regiunile flamandă, valonă și Bruxelles. Cele șase districte/comune vizate de hotărâre au devenit parte integrantă a regiunii flamande. În scopul de a promova omogenitatea culturală a comunităților lingvistice, a devenit legitimă limitarea învățământul în limba franceză din aceste districte la copii vorbitori de limba franceză care locuiau acolo cu părinții lor. Astfel, discriminarea pe motive pur rezidențiale observată de Curtea Europeană a dispărut ca rezultat al reformelor menționate mai sus.

BEL / caz lingvistic belgian
(1474/62)

[Hotărâre definitivă pe](#)
[23/07/1968](#)

[Rezoluție finală 12/04/1972](#)

[Memorandum al guvernului](#)
[belgian \(1972\)](#)

Dreptul copiilor de a nu urma instruirea religioasă în școli

Pentru a elimina impactul negativ asupra copiilor ai căror părinți erau agnostici și cărora, în ciuda dorinței lor, nu li s-a oferit un curs de etică, neavând, în consecință, o notă la rubrica „religie/etică” în carnetele lor, Ordonanța din 1992 privind organizarea instruirii religioase, emisă de Ministerul Educației, a fost modificată în 2014. Aceasta a abolit pragul de minim trei elevi interesați de un curs de etică pentru organizarea unui grup interșcolar. În consecință, orice elev care dorește să se înscrie la un curs de etică, în loc de religie, poate face acest lucru.

POL / Grzelak
(7710/02)

[Hotărâre definitivă pe](#)
[22/11/2010](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2014\)85](#)

Asigurarea unei educații care să respecte convingerile religioase și filozofice ale părinților și ale copiilor lor

Legea privind educația a fost modificată în 2005, pentru a asigura dreptul părinților de a le oferi copiilor lor o educație conformă cu convingerile lor religioase și filozofice. Aceasta a îmbunătățit sistemul renunțării la cursul de „Religie creștină și filozofie” (RCF) menționând că este suficient ca părinții să anunțe școala despre dorința lor de renunțare, pentru ca a beneficia de o scutire de RFC, fără să ofere vreun motiv. Modificările legislative din 2008 au redenumit acest curs „Religie, filozofii ale vieții și etică”, și au stipulat că aceste ore trebuie prezentate într-o manieră obiectivă, critică și pluralistă, în conformitate cu drepturile omului. Legea prevedea că școlile trebuie să respecte convingerile religioase și filozofice ale elevilor și ale părinților acestora și să asigure dreptul la educație echivalentă. În plus, o nouă dispoziție, care definea obiectul educației fără a mai acorda o preferință nejustificată credinței creștine, a fost adoptată în 2008 de Parlament. Creștinismul este menționat drept una din surse, dar nu singura, pe care trebuie să se bazeze valorile fundamentale ale educației. Programa a fost adaptată în consecință. În sfârșit, orice litigiu privind aplicarea unei clauze de scutire poate fi adusă în fața instanțelor naționale, care acceptă efectul direct al hotărârilor Curții Europene și vor examina, deci, chestiunea astfel încât să prevină orice noi încălcări ale Convenției.

NOR / Folgero și alții
(15472/02)

[Hotărâre finală pe](#)
[29/06/2007](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2011\)237](#)

6.2.1. Educația copiilor romi

Eliminarea claselor separate și accesul copiilor romi la educație

Pentru a elimina discriminarea copiilor romi, datorată lipsei justificării obiective și raționale a plasării lor în clase destinate exclusiv romilor, în 2010 au intrat în vigoare modificările la Legea privind învățământul primar și secundar. Legea modificată prevede o bază clară pentru accesul copiilor romi la învățământul obișnuit. Aceștia nu mai sunt plasați în clase separate (doar pentru romi) în caz de lacune lingvistice și sunt acum instruiți după programa completă, obișnuită, ca și ceilalți copii. Legea modificată a stabilit, de asemenea, și un cadru care prevede asistență orientată pentru copiii romi, permițând, în principal, crearea unui program dedicat copiilor care nu stăpânesc bine limba croată. Începând cu 2010, au fost introduși în școlile primare asistenți romi pentru învățământ, plătiți de stat, într-un efort susținut de a asigura accesul nestingherit al copiilor romi la un învățământ primar de calitate. Mai mult, legislația secundară aprobată în 2013 prevede că testarea obligatorie a copiilor la limba croată va avea loc înainte de înscrierea lor în școala primară și pe baza unor criterii obiective. În plus, modificările legislative din 2013 au stabilit obligativitatea frecventării grădiniței și a prezenței la activitățile preșcolare pentru toți copiii sub șapte ani, pentru a asigura, între altele, deprinderea de către copiii romi a unor abilități lingvistice suficiente înainte de a merge la școală.

CRO / Orsus și alții
(15766/03)

[Hotărâre definitivă pe](#)
[16/03/2010](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală](#)
[CM/ResDH\(2017\)385](#)

Deși reclamantii au ajuns la vârsta de 15 ani și deci nu mai erau obligați să-și continue educația primară, cursuri serale erau disponibile pentru ei, dacă ar fi dorit să-și finalizeze studiile. Reclamantii au mai putut să beneficieze de mecanismele de asistență introduse pentru a îmbunătăți accesul romilor la educație.

Închiderea școlilor separate și facilitarea accesului copiilor romi la educație

Pentru a pune capăt segregării elevilor romi în școala primară contestată nr. 12 din Aspropyrgos, această școală a fost închisă în 2014. Toți elevii au fost înscriși în școala primară nr. 11 din Aspropyrgos, precum și în alte școli. Pentru a-i sprijini pe elevii care nu stăpânesc bine limba greacă și pentru a facilita integrarea lor în sistemul educației naționale, au fost create clase de sprijin și asistență, în plus față de clasele obișnuite, conform modelului francez de „Zone de educație prioritară”. În plus, Ministerul Educației Naționale a emis în 2010 și 2013 circulare care prevedeau dreptul elevilor romi de a fi înscriși ori transferați la o școală fără să prezinte dovada de rezidență sau orice alt document cerut în mod normal tuturor celorlalți elevi. De asemenea, directorii de școli au fost instruiți să-i primească pe elevii romi pe baza „cardului școlar” întocmit pentru aceștia, să-i depisteze pe copiii romi pentru a asigura înscrierea acestora la școală și să le asigure vaccinarea obligatorie. În sfârșit, o lege din 2016 a stabilit în cadrul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale un secretariat special pentru integrarea socială a romilor, care este responsabil, între altele, cu chestiunile educației romilor.

Toți reclamantii de vârstă școlară au fost înscriși la școala primară nr. 11 din Aspropyrgos. Reclamantii care au ajuns la maturitate au fost invitați printr-o circulară ministerială din 2013 să frecventeze școlile „a doua șansă” ori școlile pentru adulți.

*GRC / Sampani și alții
(59608/09)*

[Hotărâre definitivă pe
29/04/2013](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2017\)96](#)

INDEXUL CAUZELOR

<i>AUT / M.A. (4097/13)</i>	21	<i>IRL / O'Keeffe (35810/09)</i>	6
<i>AUT / Sporer (35637/03)</i>	23	<i>ITA / Godelli (33783/09)</i>	16
<i>AUT / X and Others (19010/07)</i>	23	<i>ITA / Roda and Bonfatti (10427/02)</i>	18
<i>BEL / Belgian linguistic case (1474/62)</i>	24	<i>ITA / Scozzari (39221/98)</i>	18
<i>BEL / Mubilanzila Mayeka and Kaniki Mitunga (13178/03)</i>	9	<i>MDA / Ciubotaru (27138/04)</i>	16
<i>BEL / Muskhadzhiyeva (41442/07)</i>	9	<i>MLT / M.D. and Others (64791/10)</i>	10
<i>BEL / Stagno (1062/07)</i>	10	<i>MON / Mijuskovic (49337/07)</i>	13
<i>BEL / Marckx (6833/74)</i>	23	<i>NLD / Camp and Bourimi (28369/95)</i>	24
<i>BGR / Bevacqua and S. (71127/01)</i>	3	<i>NLD / Tuquabo-Tekle and Others (60665/00)</i>	14
<i>BGR / Mincheva (21558/03)</i>	12	<i>NOR / Folgero and Others (15472/02)</i>	25
<i>BIH / Sobota-Gajic (27966/06)</i>	22	<i>POL / Adamkiewicz (54729/00)</i>	10
<i>CRO / Karadzic (35030/04)</i>	21	<i>POL / Grzelak (7710/02)</i>	25
<i>CRO / M. and M. (10161/13)</i>	3	<i>POL / Oller Kaminska (28481/12)</i>	20
<i>CRO / Mikulic (53176/99)</i>	14	<i>PRT / Soares de Melo (72850/14)</i>	18
<i>CRO / Orsus and Others (15766/03)</i>	25	<i>ROM / Calin (25057/11)</i>	16
<i>CRO / Ribic (27148/12)</i>	12	<i>ROM / D.M.D. (23022/13)</i>	4
<i>CRO / S.L and J.L. (13712/11)</i>	17	<i>ROM / Ignaccolo-Zenide (31679/96)</i>	20
<i>CYP / Phinikaridou (23890/02)</i>	14	<i>ROM / Ioan Pop and Others (52924/09)</i>	6
<i>CZE / Macready (4824/06)</i>	22	<i>ROM / M. and C. (29032/04)</i>	4
<i>CZE / Reslova (7550/04)</i>	12	<i>SVK / E.S. and Others (8227/04)</i>	4
<i>CZE / Wallová and Walla (23848/04)</i>	18	<i>SVN / A.V. (878/13)</i>	13
<i>ESP / Iglesias Gil and A.U.I (56673/00)</i>	20	<i>SWE / Södermann (5786/08)</i>	4
<i>ESP / Salek Bardi (66167/09)</i>	13	<i>SWI / Bianchi (7548/04)</i>	21
<i>FIN / Gronmark (17038/04)</i>	14	<i>TUR / Ebru and Tayfun Engin Colak (60176/00)</i>	17
<i>FRA / Mazurek (34406/97)</i>	23	<i>TUR / Kayak (60444/08)</i>	5
<i>FRA / Mennesson (65192/11)</i>	16	<i>TUR / Nart (20817/04)</i>	8
<i>FRA / Siliadin (73316/01)</i>	6	<i>TUR / Tarak and Depe (70472/12)</i>	8
<i>GER / Brauer (3545/04)</i>	24	<i>TUR / Turnali (4914/03)</i>	17
<i>GER / Zaunegger (22028/04)</i>	24	<i>UK / A. (25599/94)</i>	5
<i>GRC / Sampani and Others (59608/09)</i>	26	<i>UK / S.C. (60958/00)</i>	10
<i>IRL / D.G. (39474/98)</i>	9	<i>UKR / Ichin and Others (28189/04)</i>	8